

Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang, Besluit kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen en Ministeriële regeling; de maatregelen per 1 januari 2018

Versiedatum 7 september 2017

Algemeen

De Wet IKK is door Tweede en Eerste kamer aangenomen en wordt per 1 januari 2018 van kracht. Niet alle maatregelen gaan al op 1 januari 2018 in. Een aantal maatregelen gaat een jaar later in, en soms ook is er sprake van een invoeringsperiode.

De Wet regelt een aantal kwaliteitsitems op hoofdlijnen. De verdere uitwerking vindt plaats in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB), het zogenoemde 'Besluit kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzaalwerk'. Er zijn ook kwaliteitsmaatregelen die uitgewerkt worden in een Ministeriële regeling ('Regeling kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzaalwerk'). Het Besluit en de Regeling kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzaalwerk zijn op 1 september jl. gepubliceerd en daarmee definitief. Ze gaan per 1 januari 2018 in.

Omdat op 1 januari ook de Wet harmonisatie van kracht wordt en peuterspeelzalen vanaf dat moment onder de noemer kinderopvang vallen, wordt de officiële benaming vanaf dat moment 'Besluit kwaliteit kinderopvang' en 'Regeling kwaliteit kinderopvang'.

De Wet IKK, het Besluit en de Ministeriële regeling roepen vragen op en geven soms verwarring. Er is uitleg nodig van de inhoud, inzicht in wat het betekent voor de bedrijfsvoering, eenduidige vaststelling van waar je aan moet voldoen, en -last but not least- een overzicht van de invoeringsdata van de verschillende maatregelen.

In dit document zetten we de maatregelen op een rij die **per 1 januari 2018** in gaan. Daarbij is nog niet van alle maatregelen de verdere uitwerking beschikbaar. Advies is om voortvarend aan de slag te gaan met de maatregelen waarvan duidelijk is waaraan moet worden voldaan.

1. Pijler: De ontwikkeling van het kind staat centraal

Maatregel:	Concretisering pedagogische doelen in pedagogisch beleid
Vindplaats:	AMvB (Besluit kwaliteit)
Inhoud:	Concrete uitwerking van de pedagogische doelen in beleid en uitvoering. In de wet zijn de vier pedagogische doelen van Riksen-Walrave opgenomen als definitie van 'verantwoorde kinderopvang'. Die pedagogische doelen zijn: het bieden van emotionele veiligheid; het bevorderen van de persoonlijke competentie; het bevorderen van de sociale competentie; de socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaarde normen en waarden. Deze doelen worden in het pedagogisch beleidsplan concreet uitgewerkt en zijn zichtbaar in de praktijk.
Actie:	Screenen en eventueel aanpassen van het pedagogisch beleidsplan. Adviesaanvraag oudercommissie bij gewijzigd pedagogisch beleid. Implementatie in de uitvoeringspraktijk.

Maatregel: Elk kind een mentor
Vindplaats: AMvB (Besluit kwaliteit)
Inhoud: Aan ieder kind wordt een mentor toegewezen. De mentor werkt op de groep waar het kind is geplaatst. Zij volgt de ontwikkeling van het kind, is het eerste aanspreekpunt voor ouders (en in de BSO ook voor het kind). De mentor hoeft niet per sé één van de ‘vaste gezichten’ van het kind te zijn.
Actie: Omschrijving inhoud mentorschap, opnemen in pedagogisch beleidsplan.
Adviesaanvraag oudercommissie bij gewijzigd pedagogisch beleid.
Adviesaanvraag OR / PVT indien mentorschap in taak- en functieomschrijving wordt opgenomen.
Implementatie: toewijzen mentoren aan kinderen, schriftelijk vastleggen, communiceren aan ouders.

Maatregel: Structureel volgen ontwikkeling
Vindplaats: AMvB (Besluit kwaliteit)
Inhoud: Pedagogisch medewerkers hebben ieder kind ‘in beeld’ en volgen het in zijn ontwikkeling. Zo kunnen ze aansluiten bij de ontwikkeling van het kind en het stimuleren de volgende stap te zetten. Een kindvolgsysteem is niet verplicht, wel een planmatig volgen en registreren. Vanuit de dagopvang is de overdracht naar basisonderwijs en BSO als maatregel opgenomen. In de dagopvang wordt aan ouders periodiek een gesprek over de ontwikkeling van hun kind aangeboden. De ouder is niet verplicht op dit aanbod in te gaan. In de BSO is een periodiek gesprek met de ouders geen verplichting, maar vinden gesprekken plaats als dat nodig of gewenst is. Eventuele bijzonderheden in de ontwikkeling worden gesignaleerd en er wordt actie op ondernomen. In het pedagogisch beleidsplan is opgenomen hoe dit wordt georganiseerd.
Actie: Vastleggen in pedagogisch beleid hoe de ontwikkeling van kinderen wordt gevolgd en geregistreerd, hoe hierover met ouders wordt gecommuniceerd.
Vastleggen hoe om wordt gegaan met signalen en hoe, indien nodig, externe expertise wordt betrokken.
Dagopvang: vastleggen hoe de overdracht naar basisschool en BSO is geregeld.
Adviesaanvraag oudercommissie gewijzigd pedagogisch beleid.
Implementatie structureel volgen ontwikkeling kinderen.

2. Pijler: Veiligheid en gezondheid

Maatregel: Actueel beleid veiligheid en gezondheid
Vindplaats: AMvB (Besluit kwaliteit)
Inhoud: Ontwikkelen actueel beleid Veiligheid en Gezondheid.
In het beleid worden grote risico's onderkend en worden maatregelen getroffen. Ook wordt beschreven hoe kinderen geleerd wordt om te gaan met kleine risico's. Het beleid en het daarbij behorende plan van aanpak wordt ontwikkeld samen met de pedagogisch medewerkers. Het beleid en plan van aanpak worden actueel gehouden door periodieke evaluatie en na gebeurtenissen die daartoe aanleiding geven (bijvoorbeeld door een verbouwing, ongeval, nieuwe inzichten e.d.).

In het beleid Veiligheid en Gezondheid wordt ook de achterwachtregeling opgenomen voor de situaties dat er slechts één pedagogisch medewerker op de locatie is. De achterwachtregeling is dezelfde als in de huidige wetgeving. Daarnaast wordt ook in dit beleid beschreven hoe uitvoering wordt gegeven aan het vier-ogen-principe. Ook dit is onveranderd ten opzichte van de huidige wetgeving. Het vier-ogen-principe geldt alleen voor de opvang van 0-4 jarigen.

Actie: Ontwikkeling beleid samen met pedagogisch medewerkers.
Locatie specifiek maken.
Adviesaanvraag oudercommissie beleid Veiligheid en gezondheid.
Implementatie beleid Veiligheid en Gezondheid.

Maatregel: **Kinder-EHBO**

Vindplaats: AMvB (Besluit kwaliteit) / Regeling kwaliteit

Inhoud: Altijd iemand met een gecertificeerd kinder-EHBO op locatie aanwezig.
Vanaf 1-1-2018 moet op iedere kinderopvanglocatie tijdens openingsuren altijd minimaal één volwassene aanwezig zijn die beschikt over een gecertificeerd 'kinder-EHBO' diploma. In de Ministeriele regeling is uitgewerkt wanneer iemand aan de kwalificatie-eis 'gecertificeerd kinder-EHBO' voldoet. Er is hiervoor aangesloten bij de geldende lijst van aanbieders voor de Gastouderopvang.

Actie: In kaart brengen hoeveel volwassenen beschikken over een certificaat Kinder-EHBO.
Per locatie in beeld brengen in relatie tot roostering.
Certificaten toetsen aan de lijst.
Actieplan scholing EHBO opstellen en uitvoeren.

3. Pijler: **Stabiliteit en meer ruimte voor pedagogisch maatwerk**

Maatregel: **Maximaal 2 vaste gezichten voor 0-jarigen**

Vindplaats: AMvB (Besluit kwaliteit)

Inhoud: Aan een kind worden twee vaste pedagogisch medewerkers toegewezen. Op de dagen dat het kind komt, is altijd minimaal één van deze twee pedagogisch medewerkers werkzaam. Als de omvang van de stamgroep vraagt om inzet van meer dan twee pedagogisch medewerkers, dan mogen maximaal drie vaste pedagogisch medewerkers aan het kind worden toegewezen. Naast het 'vaste gezicht' kunnen andere pedagogisch medewerkers worden ingezet. Voor kinderen met een flexibele dagen geldt het 'vaste gezichten-eis' niet.
In de uitwerking kun je ervoor kiezen om in een groep met 0-jarigen (horizontaal of verticaal) twee pedagogisch medewerkers in te zetten die de hele week samen de vijf wekdagen bezetten (bv. één werkt drie dagen en de ander werkt de andere twee dagen), zoals in onderstaand schema. Je kunt er ook voor kiezen om aan iedere baby twee pedagogisch medewerkers als 'vaste gezichten' te koppelen.

Actie: Roostering aanpassen¹ zodat twee pedagogisch medewerkers (c.q. drie wanneer meer dan twee pedagogisch medewerkers vereist zijn) met elkaar de hele week

¹ Let erop dat de OR/PVT instemmingsrecht heeft op voorgenomen wijzigingen in de arbeids- en rusttijdenregeling. Als deze maatregel zou leiden tot voorgenomen wijzigingen in het aanstellingsbeleid of de vakantieregeling, dan heeft de OR ook op die wijzigingen instemmingsrecht. De PVT heeft laatstgenoemd instemmingsrecht in principe niet (maar overigens wel een adviesrecht als sprake zou zijn van een voorgenomen besluit dat kan leiden tot een belangrijke verandering van de arbeid, arbeidsvoorwaarden of arbeidsomstandigheden van ten minste een kwart van het personeel). Let er daarnaast op of de

werken c.q. er voor elke baby altijd minimaal één van de vaste gezichten werkt op de dagen dat het kind komt.

Aanpassen pedagogisch beleidsplan / locatie specifiek werkplan.

Adviesaanvraag oudercommissie op gewijzigd pedagogisch beleid.

Ouders op de hoogte stellen wie de vaste gezichten van het kind zijn.

Ma	Di	Wo	Do	Vr
PM-er A	PM-er B	PM-er A	PM-er B	PM-er A
PM-er ?	PM-er ?	PM-er ?	PM-er ?	PM-er ?

Maatregel: **Maximaal 3 uur per dag afwijken van BKR**

Vindplaats: AMvB (Besluit kwaliteit)

Inhoud: Bij aaneengesloten openstelling van tien uur of meer per dag kan maximaal drie uur per dag worden afgeweken van de vereiste BKR. Daarbij wordt minimaal de helft van de vereiste BKR ingezet. In het pedagogisch beleidsplan wordt opgenomen op welke tijden wel en op welke tijden niet wordt afgeweken van de BKR. Dit kan per weekdag verschillen, maar moet wel voor elke week hetzelfde zijn. De tijden waarop wordt afgeweken van de BKR, worden actief naar alle ouders gecommuniceerd.

Actie: Aanpassen pedagogisch beleidsplan en aanpassing roostering².

Adviesaanvraag oudercommissie op gewijzigd pedagogisch beleid.

Actieve communicatie naar alle ouders (vermelden op website en in beleidsplan volstaat niet).

Maatregel: **Inzet anders gekwalificeerden in de BSO**

Vindplaats: Regeling kwaliteit / Cao Kinderopvang

Inhoud: Er wordt een verruiming beoogd van de kwalificaties waarmee je in de BSO kunt werken als pedagogisch medewerker. Dat betekent dat de lijst in de Cao (mogelijk) wordt uitgebreid. De Regeling kwaliteit verwijst naar de Cao om dit verder uit te werken. De huidige Cao loopt per 1-1-2018 af. *Een lijst met verruiming van de kwalificaties voor het werken in de BSO is nog niet beschikbaar.*

Actie: Verdere uitwerking afwachten.

4. Pijler: **Kinderopvang is een vak**

Maatregel: **Niveau 3F / B2 voor mondelinge taalvaardigheid**

Vindplaats: Regeling kwaliteit

Inhoud: Pedagogisch medewerkers moeten beschikken over niveau B2 / 3F voor mondelinge taalvaardigheid (gesprekken voeren, luisteren en spreken). Voor de invoering wordt een ingroeperiode van vijf jaar (tot 1-1-2023) gehanteerd. In de Regeling kwaliteit is bepaald dat de beroepskracht moet beschikken over een bewijsstuk (bijvoorbeeld

aanpassing van de roostering eventueel leidt tot wijzigingen in arbeidsovereenkomsten/-voorwaarden van werknemers. Daarvoor is in principe instemming van de werknemer nodig (uitzonderingen daargelaten).

² Zie voetnoot 1

een certificaat of diploma) waaruit blijkt dat hij het vereiste niveau beheerst. *Let op: OCW heeft een overzicht gemaakt van opleidingen die kwalificeren voor 3F Mondelinge taalvaardigheid en Lezen in de VVE. Nog niet duidelijk is of de GGD bij de toetsing dezelfde lijst zal hanteren.*

Actie: In kaart brengen welke medewerkers getoetst moeten worden.
Oriëntatie op aanbieders van toetsing en aanbieders van scholing.
Scholingsplan taaleis opstellen.

Maatregel: **Scholing voor pedagogisch medewerkers die werken met 0-jarigen**

Vindplaats: Regeling kwaliteit / Cao Kinderopvang

Inhoud: Het werken met baby's vraagt om specifieke expertise. Pedagogisch medewerkers die met baby's werken, moeten hiervoor aanvullende scholing krijgen. Hiervoor wordt, net als bij de taaleis, een ingroeiperiode van vijf jaar gehanteerd (tot 1 januari 2023). De Regeling kwaliteit verwijst naar de Cao om dit verder uit te werken. De huidige Cao loopt per 1-1-2018 af. *Een overzicht van geschikte scholing voor pedagogisch medewerkers die met baby's werken is nog niet beschikbaar.*

Actie: Verdere uitwerking afwachten.

Maatregel: **Taaleisen meertalige opvang**

Vindplaats: Regeling kwaliteit

Inhoud: Ook aan het taalniveau van de beroepskracht meertalige BSO (Engels, Frans, Duits) worden eisen gesteld. Per 1-1-2023 moeten beroepskrachten in de meertalige BSO aantoonbaar voldoen aan 3F / B2 voor mondelinge taalvaardigheid Nederlands en daarnaast per 1-1-2018 aantoonbaar aan niveau B2 voor spreekvaardigheid en leesvaardigheid voor de Duitse, Engelse of Franse taal.

Actie: In kaart brengen welke medewerkers getoetst moeten worden.
Oriëntatie op aanbieders van toetsing en aanbieders van scholing.
Scholingsplan taaleis opstellen.

Maatregel: **Geen formatieve inzet vrijwilligers**

Vindplaats: AMvB (Besluit kwaliteit)

Inhoud: Vrijwilligers mogen niet langer formatief worden ingezet. Ze tellen dus niet mee in de berekening voor de BKR.

Let op: De huidige BKR voor de BSO blijft tot 1 januari 2019 van kracht, maar de inzet van een niet-beroepskracht is per 1-1-2018 niet meer mogelijk. Op een BSO-groep van 30 kinderen moeten vanaf deze datum drie gekwalificeerde beroepskrachten worden ingezet.

Actie: Aanpassen formatie gekwalificeerde pedagogisch medewerkers op basis van BKR.

Maatregel: **Opleidingsplan**

Vindplaats: Akkoord IKK/Cao Kinderopvang

Inhoud: In het opleidingsplan moet worden beschreven hoe wordt ingezet op de ontwikkeling en kennisverbreding van pedagogisch medewerkers, en hoe dit geconcretiseerd wordt in de praktijk. In het akkoord is afgesproken dat Cao-partijen zich gaan inzetten dat alle organisaties een opleidingsplan hebben. In het Besluit en in de Regeling worden geen verdere eisen gesteld aan het opleidingsplan.

Actie: Opleidingsplan screenen en aanpassen op eisen m.b.t. taalniveau, kinder-EHBO en scholing voor het werken met baby's.

P.m. Adviesaanvraag OR / PVT

- Maatregel:** **Beperkte formatieve inzet beroepskrachten in opleiding en stagiaires**
- Vindplaats:** Regeling kwaliteit/Cao Kinderopvang
- Inhoud:** Bij formatieve inzet van beroepskrachten in opleiding en stagiaires wordt rekening gehouden met de opleidingsfase. De Ministeriële regeling verwijst naar de Cao om dit verder uit te werken, maar stelt wel als restrictie dat maximaal 33% van de formatief benodigde inzet uit beroepskrachten in opleiding en stagiaires mag bestaan. Het maximum van 33% wordt berekend op locatieniveau en geldt voor de gehele openingstijd. De huidige Cao loopt per 1-1-2018 af. *Een verdere uitwerking van de beperking aan de formatieve inzet van beroepskrachten in opleiding en stagiaires is nog niet beschikbaar.*
- Actie:** In beeld brengen formatieve inzet en vergelijking maken met 33% eis. Eventuele aanpassing in roostering³. Verdere uitwerking afwachten.
- Maatregel:** **Permanente educatie**
- Vindplaats:** Akkoord IKK
- Inhoud:** Om de ontwikkeling van pedagogisch medewerkers te stimuleren, wordt gestreefd naar een landelijk systeem van permanente educatie. Deze maatregel uit het akkoord IKK is niet opgenomen in de AMvB of in de Ministeriële regeling. Het is belegd bij Cao-partijen.
- Actie:** Verdere uitwerking afwachten. Eventueel anticiperen op permanente educatie in opleidingsplan.

Overige maatregelen

Zoals eerder genoemd, wordt een aantal maatregelen per 1 januari 2019 van kracht.

Dat gaat om:

- a. Wijzigingen in de BKR: 0-jarigen 1 : 3, 7-13 jarigen 1 : 12, 4-13 jarigen 1 : 11
- b. Pilots Innovatieve opvang
- c. Inzet pedagogisch beleidsmedewerker voor beleidsontwikkeling en coaching pedagogisch medewerkers (kwalificatie-eisen worden in de Cao geregeld).
- d. Eisen ten aanzien van gedeelde buitenspeelruimte
- e. Wijzigingen in wetgeving inzake Meldcode

Het onderzoek naar de rekensystematiek BKR en het kostprijsonderzoek worden momenteel voorbereid.

Meer informatie vind je in het Ontwerpbesluit Kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/besluiten/2017/03/10/ontwerpbesluit-kwaliteit-kinderopvang-en-peuterspeelzaalwerk> en op www.veranderingenkinderopvang.nl.

³ Zie voetnoot 1